

บทบาทพยาบาลในการดูแลเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์

สุธิดา สุวรรณราช พย.ม.*

ชลิดา ธนัฐธิกุล PhD**

(วันรับบทความ: 30 มกราคม พ.ศ.2565/ วันแก้ไขบทความ: 30 มีนาคม พ.ศ.2565/ วันตอบรับบทความ: 25 เมษายน พ.ศ.2565)

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ เชื้อโควิด-19 (Covid-19) ส่งผลให้เด็กไทยประสบปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ (Cyberbullying) เนื่องจากต้องปรับตัวเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ (New normal) โรงเรียนต้องปิดเพื่อการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ จึงมีการปรับวิธีการสอนเป็นการสอนผ่านทางออนไลน์ ทำให้เด็กไทยต้องใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนและการติดต่อสื่อสารมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาดังกล่าวตามมา ผลกระทบที่เกิดจากการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ต่อตัวเด็ก ได้แก่ ผลกระทบทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ และด้านการเรียน แนวทางการป้องกันที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานี้ โดยการให้ความรู้แก่เด็กเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสม บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัญหาเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ ตลอดจนผลกระทบ และวิธีการป้องกัน เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับพยาบาลในการดูแลเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ และสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในการจัดการปัญหาของบุตรหลานที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: บทบาทพยาบาล เด็ก การกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์

*นักศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*ผู้ประสานการตีพิมพ์เผยแพร่ Email: suthidasuwan@kkumail.com Tel: 082-1515365

Nurse's Roles in Caring for Children with Cyberbullying Victimization

Suthida Suwannarach M.N.S.*

Chalida Thanattheerakul PhD**

(Received Date: January 9, 2022, Revised Date: March 30, 2022, Accepted Date: April 25, 2022)

Abstract

Because of the Coronavirus 2019, or Covid-19, pandemic, Thai children have been facing problems with cyberbullying as a result of adjusting to the new normal way of life. Because the schools were closed to prevent Covid-19 transmission, learning and teaching activities were conducted via online. Consequently, Thai children spent more time using the internet for virtual learning and interacting on social media for socialization. As a result of this, there has been an increase in cyberbullying among youth. Cyberbullying has negative effects on children's physical, psychological, and emotional conditions and their academic performance. Two of the most important preventive strategies for cyberbullying are to increase awareness among parents and stakeholders about the problems associated with cyberbullying and teaching children how to use internet and social media properly. This article is aimed to present information about the problems related to cyberbullying, their effects, and preventive strategies. Nurses play a role in providing care for children who have been affected by cyberbullying as well as in providing advice to guide parents to enable them to better manage their children's cyberbullying problems.

Keywords: nurse's role, children, cyberbullying victimization

*Student, Master of Nursing Science (Pediatric Nursing), Faculty of Nursing, Khon Kaen University.

**Associate Professor, Child Health Nursing Department, Faculty of Nursing, Khon Kaen University.

*Corresponding Author, Email: suthidasuwan@kkumail.com, Tel: 082-1515365.

บทนำ

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus 2019: Covid-19) ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562¹ นับเป็นปัญหาทางสาธารณสุขครั้งใหญ่ที่ทั่วโลกกำลังเผชิญ เพราะเมื่อประชาชนติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ผ่านทางอากาศ (Airborne transmission) จะทำให้ผู้ที่ติดเชื้อมีอาการปอดอักเสบ ไอ หอบ² และถ้าหากเชื้อเพิ่มจำนวนในร่างกายมากขึ้นจะส่งผลให้เกิดการทำลายปอดโดยเฉพาะในผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพร่องทางระบบภูมิคุ้มกัน³ ส่งผลให้หลายประเทศได้ออกมาตรการเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ ได้แก่ การห้ามประชาชนเดินทางออกนอกบ้าน (Lockdowns) การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) การรณรงค์ให้ประชาชนสวมหน้ากากอนามัย ตลอดจนการงดการรวมกลุ่มของประชาชน^{1,2} แม้ว่าสัดส่วนของวัยผู้ใหญ่จะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับวัยเด็ก แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นพบว่ามีในวัยเด็กเช่นกัน ได้แก่ การปิดโรงเรียนซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล¹ โรงเรียนจึงได้ปรับวิธี การสอน ทำให้เด็กต้องเรียนออนไลน์ (Online learning) ส่งผลให้เด็กในปัจจุบันใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้นเป็นอย่างมาก จากการศึกษาพฤติกรรมและรูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น⁴ พบว่ามีเด็กนักเรียนร้อยละ 70 มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน โดยร้อยละ 83 ใช้เวลาในการเล่นอินเทอร์เน็ตวันละ 3-4 ชั่วโมง และพบว่ามีเด็กนักเรียนอีกร้อยละ 24 ใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ในการติดต่อสื่อสาร ทั้งยังพบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 96.5 ใช้สมาร์ทโฟนในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเด็กนักเรียนร้อยละ 39.5 ใช้งานอินเทอร์เน็ตวันละ 4-6 ชั่วโมง โดยกิจกรรมที่เด็กนักเรียนทำเมื่อใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ 1) ร้อยละ 89.1 ใช้อินเทอร์เน็ตในการดูวิดีโอ ภาพยนต์ โทรทัศน์ 2) ร้อยละ 87.1 ใช้อินเทอร์เน็ตในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก, ไลน์ (Line), อินสตาแกรม (Instagram) เป็นต้น และ 3) ร้อยละ 76.5 ใช้อินเทอร์เน็ตในการศึกษาค้นคว้า หาความรู้ สอดคล้องกับผลการสำรวจการใช้งานอินเทอร์เน็ตในปีพ.ศ. 2563 พบว่าร้อยละ 98.2 ของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตใช้ช่องทางเฟซบุ๊กมากที่สุด และยังพบว่ามีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนออนไลน์เพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 57.5⁵ ทำให้เด็กไทยในปัจจุบัน

ถูกกลั่นแกล้งผ่านทางโทรศัพท์มือถือหรือทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น⁷ ซึ่งเรียกว่าการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ (Cyberbullying)

ในต่างประเทศพบว่ามียุติบัตรการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ จากการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียพบว่าเด็กนักเรียนมีประสบการณ์ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์มากกว่าร้อยละ 80 โดยถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์เกือบทุกวัน⁸ ส่วนการศึกษาในประเทศอิสราเอลพบว่าเด็กนักเรียนถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์เท่ากับร้อยละ 15.89 ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาในประเทศสเปนที่ได้ทำการศึกษาพบว่าเด็กนักเรียนถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ร้อยละ 13.4¹⁰ และศึกษาในประเทศอินเดียที่พบว่าเด็กวัยรุ่นถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ร้อยละ 14.48¹¹ ขณะที่บางการศึกษาในประเทศสเปนพบว่าเด็กนักเรียนถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ไม่มากนัก พบเพียงร้อยละ 4.4¹² เท่านั้น อาจเนื่องจากบริบทของสถานที่และเวลาแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดความแตกต่างของปัญหาในประเทศเดียวกันได้ ในประเทศไทยพบว่ามียุติบัตรการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์เกิดขึ้นหลายภูมิภาคเช่นกัน จากการศึกษาในภาคใต้พบว่ามียุติบัตรการกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม เช่น การกลั่นแกล้งทางด้านวาจา การกลั่นแกล้งทางด้านร่างกาย การกลั่นแกล้งทางด้านอารมณ์ และการกลั่นแกล้งทางด้านความสัมพันธ์ ตลอดจนการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ในเด็ก โดยมีเด็กร้อยละ 16 ถูกกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม และยังพบว่ามีเด็กอีกร้อยละ 14.9 ที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์¹³ สอดคล้องกับการศึกษาในภาคเหนือที่พบว่าเด็กวัยรุ่นร้อยละ 17.4 ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์¹⁴ อีกทั้งการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พบว่าเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 54.57 ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ และพบว่าร้อยละ 60.73 ของเด็กนักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ถูกกลั่นแกล้งผ่านสื่อออนไลน์¹⁵ ซึ่งในภาคใต้พบว่าเด็กมีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์โดยสื่อสังคมออนไลน์ที่เด็กใช้ในการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์มากที่สุด ได้แก่ เฟสบุ๊ก, ไลน์ และยูทูบ¹⁶ เมื่อเปรียบเทียบกับยุติบัตรการการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ในประเทศไทยและต่างประเทศ ทำให้ทราบว่าในประเทศไทยเกิดปัญหาดังกล่าวใกล้เคียงกับต่างประเทศ จึงเป็นปัญหาที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้ถูกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์มีทั้งต่อต้านร่างกาย ทางด้านจิตใจและอารมณ์ และทางด้านความสามารถในการเรียน โดยผลกระทบทางด้านร่างกายพบว่าเด็กจะมีภาวะสุขภาพแย่^{17,18} มีพฤติกรรม การดื่มสุราและใช้สารเสพติด¹⁹ ตลอดจนการทำร้ายร่างกายตนเอง²⁰ จนกระทั่งการวางแผนฆ่าตัวตาย²¹ และการพยายามฆ่าตัวตายในที่สุด^{21,22} ทั้งยังพบว่าเด็กบางส่วนที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์สามารถฆ่าตัวตายได้สำเร็จ ส่วนผลกระทบทางด้านจิตใจและอารมณ์ ได้แก่ เด็กมีความวิตกกังวล²³ ส่งผลให้เด็กบางส่วนมีความเครียด²⁴ เกิดเป็นภาวะซึมเศร้า^{17,21,23,25-27} ตลอดจนการรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ^{23,28} การมีความคิดฆ่าตัวตาย^{18,20-22,26} ทั้งยังมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำอีกด้วย²⁹ และผลกระทบทางด้านความสามารถในการเรียน ได้แก่ เด็กเริ่มขาดเรียน ตลอดจนการหนีเรียน ส่งผลให้มีระดับของผลการเรียนต่ำอีกด้วย^{17,18,28}

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในปัจจุบันที่ทำให้เด็กไทยส่วนใหญ่ต้องใช้สื่อออนไลน์ ประกอบการเรียน และการติดต่อสื่อสารมากขึ้น ทำให้เด็กไทยง่ายต่อการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ ซึ่งผลกระทบที่ได้รับรวบรวมมาในช่วงต้นทำให้ทราบว่าปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบรุนแรงถึงแก่ชีวิตของเด็ก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรให้ความสนใจปัญหาการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ในเด็กและควรดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสม นำมาซึ่งการรวบรวมวรรณกรรม เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหา อีกทั้งผลกระทบ และวิธีการป้องกันปัญหา เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับพยาบาลในการดูแลเด็ก ตลอดจนสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในการจัดการปัญหาของบุตรหลานที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ได้อย่างเหมาะสม

ความหมายของการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์

การกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม (Traditional bullying) หมายถึง การตั้งใจทำความรุนแรงซ้ำ ๆ โดยมีพื้นฐานคือ ความต่างระหว่างอำนาจของผู้กลั่นแกล้งและผู้ถูกลั่นแกล้ง เช่น การถูกกลั่นแกล้งทางด้านร่างกายซ้ำ ๆ จนเกิดผลกระทบต่อตัวของผู้ถูกละทำ³⁰⁻³² ซึ่งการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ มีความต่างจากการกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม เพราะเป็นการกลั่นแกล้งรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นผ่านทางคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือโดยการใช้สื่อออนไลน์เช่นแชตหรือคุกคาม³³ ส่งผลให้การกลั่นแกล้งลักษณะนี้มีจำนวน

มากขึ้น เพราะเป็นการกลั่นแกล้งที่ผู้กลั่นแกล้งไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้ถูกลั่นแกล้งโดยตรง อาจใช้นามแฝงหรือมีการปกปิดตัวตนเพื่อกลั่นแกล้งผู้อื่น³⁴

ดังนั้น การกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์จึงหมายถึง การกลั่นแกล้ง การรังแก หรือการคุกคามผ่านทางสื่อดิจิทัลหรือสื่อออนไลน์ โดยผู้ที่กลั่นแกล้งอาจเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยตัวตน ซึ่งใช้วิธีการส่งข้อความหรือรูปภาพผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้ใช้งานสามารถเปิดดู ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแบ่งปันเนื้อหา บางครั้งการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์อาจเกิดขึ้นรุนแรงไปถึงระดับที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอาชญากรรมได้³⁵ ซึ่งการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ยังครอบคลุมถึงการส่งข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง ความเกลียดชังหรือความลับส่วนบุคคลผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์อย่างจงใจ เพื่อทำร้ายบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อโดยการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นมักกระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างอำนาจระหว่างผู้กลั่นแกล้งและผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง อีกทั้งผู้กลั่นแกล้งสามารถปิดบังสถานะที่แท้จริง โดยไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง การกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์นั้นสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา หากผู้ถูกลั่นแกล้งสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้³⁶ เช่น การที่เด็กถูกบุคคลอื่นปลอมแปลงบัญชีผู้ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์นำไปแชร์ภาพหรือข้อความที่ไม่เหมาะสม การถูกนินทาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือการถูกเผยแพร่รูปภาพที่เด็กไม่เต็มใจ เป็นต้น

ผลกระทบจากการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์

จากการรวบรวมวรรณกรรมพบว่าผลกระทบจากการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์นั้นส่งผลกระทบต่อตัวของเด็กหลายด้าน ซึ่งบทความวิชาการฉบับนี้ได้จัดประเภทของผลกระทบจากการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลกระทบทางด้านร่างกายที่เกิดขึ้นจากการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์พบว่าเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เช่นกัน³⁷ ทั้งยังพบว่าเด็กมีภาวะสุขภาพต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01¹⁸ นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์มีความเสี่ยงสูงที่จะใช้สารเสพติด ดื่มแอลกอฮอล์ ใช้กัญชา¹⁹ โดยมีการศึกษาพบว่าเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์มีการทำร้ายร่างกายตนเองร้อยละ 6.2 และพยายามฆ่าตัวตายเป็นร้อยละ

4.2²⁰ ทั้งยังพบว่าการศึกษาที่เด็กนักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์มีความสัมพันธ์กับการพยายามฆ่าตัวตายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001²² จากงานวิจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทางด้านร่างกายที่เกิดขึ้นในเด็กเนื่องจากการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาวะสุขภาพ การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด การทำร้ายร่างกาย และการพยายามฆ่าตัวตาย โดยพบว่าในประเทศไทยและต่างประเทศมีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์จนทำให้เกิดผลเสียถึงแก่ชีวิต^{21,22}

2) ผลกระทบทางด้านจิตใจและอารมณ์จากการที่เด็กถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์พบว่ามีความสัมพันธ์กับมีความวิตกกังวล^{18,23} มีความเครียด²⁴ มีภาวะซึมเศร้า^{17,18,21,23,25,27} คุณค่าในตนเองต่ำ^{18,23} การมีความคิดฆ่าตัวตาย^{18,21,22} ตลอดจนการพยายามฆ่าตัวตาย²¹ มีบางการศึกษาที่สนับสนุนว่าการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ส่งผลโดยตรงต่อการมีความคิดฆ่าตัวตายและมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับการมีภาวะซึมเศร้าอีกด้วย²⁶ และหากเด็กถูกกลั่นแกล้งเพิ่มมากขึ้นย่อมส่งผลให้เด็กมีความพึงพอใจในชีวิตลดลงอีกด้วย²⁹ จากงานวิจัยเหล่านี้สะท้อนผลกระทบทางด้านจิตใจและอารมณ์ที่เกิดขึ้นในเด็กเนื่องจากการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ ได้แก่ มีความวิตกกังวล มีความเครียด มีภาวะซึมเศร้า มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ลดลง มีคุณค่าในตนเองต่ำ และมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ ทั้งยังพบว่าเด็กมีความคิดฆ่าตัวตาย ดังนั้นการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์จึงเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขเป็นอย่างมากเพราะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อจิตใจและอารมณ์ของเด็ก

3) ผลกระทบทางด้านความสามารถในการเรียนของเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์พบว่ามีความสัมพันธ์กับอัตราการขาดเรียน อัตราการหนีเรียน ตลอดจนผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01¹⁸ สอดคล้องกับหลายการศึกษาที่พบว่าการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01^{17,28} จากงานวิจัยเหล่านี้สะท้อนผลกระทบทางด้านความสามารถในการเรียนที่เกิดขึ้นในเด็กเนื่องจากการถูกกลั่นแกล้งทางด้านผลการเรียน ได้แก่ มีระดับของผลการเรียนต่ำ มีความสามารถในการเรียนต่ำ ทั้งยังพบว่ามีเด็กหนีเรียนและขาดเรียนจำนวนเพิ่มมากขึ้น

อีกด้วย ซึ่งผลกระทบทางด้านการเรียนยังสามารถส่งผลไปถึงการได้รับเลือกในการเข้าทำงานในวัยผู้ใหญ่ จึงอาจทำให้เด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ไม่สามารถมีหน้าที่การงานที่ดีได้อีกด้วย

บทบาทของผู้ปกครองในการดูแลเด็กเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์

บทบาทของผู้ปกครองในการป้องกันการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ได้แก่ 1) การกำกับติดตามการใช้อินเทอร์เน็ต อีกทั้งการติดตามพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็ก เช่น ความเหมาะสมของสื่อที่เด็กใช้ ตลอดจนหน้าจอการใช้งานของเด็ก ซึ่งในวัยรุ่นผู้ปกครองควรกำกับติดตามให้มีความเหมาะสม 2) การพัฒนาทักษะความรู้ทางด้านการใช้ไซเบอร์ให้แก่บุตรหลาน โดยการสอนให้เด็กรู้เท่าทันสื่อ การชี้แนะถึงผลดีและผลเสียของการใช้สื่อออนไลน์ และการรับมือเมื่อบุตรหลานถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ 3) การให้ความรู้แก่เด็กเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายในการใช้อินเทอร์เน็ตที่โรงเรียน ตลอดจนความรับผิดชอบต่อการใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างที่เด็กไม่ได้อยู่ในโรงเรียน อีกทั้งการส่งเสริมให้เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี งดใช้สื่อสังคมออนไลน์บางชนิด เช่น การสร้างบัญชีผู้ใช้ในเฟซบุ๊ก หรือยูทูบ และช่วยให้เด็กสามารถเข้าถึงโปรแกรมที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อสร้างความปลอดภัยทางด้านไซเบอร์ เพื่อความเป็นมิตรในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการใช้สื่อออนไลน์ที่กำลังเป็นที่นิยม³⁷ สอดคล้องกับแนวทางในการป้องกันการเกิดปัญหาการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ ด้วยวิธีการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information, and Digital Literacy: MIDL) ซึ่งเน้นย้ำในเรื่องการรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital literacy) 4) การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาอันตราย ตลอดจนความเสี่ยงในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนผลิตเนื้อหาที่สร้างสรรค์ ทั้งยังให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่ครอบครัว และโรงเรียน เนื่องจากเป็นสถาบันที่ปกป้องคุ้มครอง และส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน³⁸ ซึ่งผู้ปกครองหรือครอบครัวสามารถสังเกตอาการและอาการแสดงที่สำคัญซึ่งอาจจะบ่งบอกได้ว่าเด็กและวัยรุ่นถูกกลั่นแกล้ง³⁹ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อาการและอาการแสดงที่ผู้ปกครองสามารถสังเกตหากเด็กและวัยรุ่นถูกกลั่นแกล้ง

พฤติกรรมรายด้าน	อาการและอาการแสดงของเด็ก
<u>ด้านการแสดงออก</u>	การขาดเรียน, การหนีเรียน, การลาโรงเรียน, ไม่เต็มใจมาโรงเรียน มีปัญหาการเรียน, ถูกแยกออกจากกลุ่มเพื่อน, ไม่โง่งาย, หุนหันพลันแล่น, ไม่อยากกลับบ้าน, หนีออกจากบ้าน, ทำร้ายร่างกายตนเอง
<u>ด้านจิตใจ</u>	มีคุณค่าในตนเองต่ำ, มีความวิตกกังวล, มีภาวะซึมเศร้า
<u>ด้านร่างกาย</u>	ปวดท้อง, ปวดศีรษะ, มีปัญหาทางด้านการนอนหลับ, นอนฝันร้าย

บทบาทของพยาบาลในการดูแลเด็กที่มีปัญหาการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์

พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก โรงเรียน และครอบครัวในการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ทางสังคมให้ดีขึ้น โดยการเป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานระหว่างครูและนักเรียน ตลอดจนประสานงานในสถานการณ์การกลั่นแกล้งที่ได้รับมอบหมาย โดยบทบาทของพยาบาลในการจัดการปัญหาการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ในเด็กและวัยรุ่น ได้แก่ การค้นหาปัญหาการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ในเด็กและวัยรุ่นและจัดการแก้ไขปัญหาเมื่อพบเด็กและวัยรุ่นกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์แล้ว พยาบาลควรดำเนินการ ดังนี้

1) การรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการซักประวัติจากเด็กที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ตัวอย่างคำถามที่ควรถาม ได้แก่ เด็กถูกกลั่นแกล้งหรือกลั่นแกล้งผู้อื่นบ่อยเพียงใด, เด็กถูกกลั่นแกล้งหรือกลั่นแกล้งผู้อื่นเป็นระยะเวลานานเท่าไร, เด็กถูกกลั่นแกล้งหรือกลั่นแกล้งผู้อื่นที่ไหน และเด็กถูกกลั่นแกล้งหรือกลั่นแกล้งผู้อื่นด้วยวิธีการอย่างไร³⁹ นอกเหนือจากการประเมินการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นโดยตรงจากเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งหรือเด็กที่กลั่นแกล้งผู้อื่นแล้ว สิ่งที่พยาบาลควรสอบถามเพิ่มเติมจากเด็ก คือ สถานที่ที่เกิดการกลั่นแกล้งคือที่ไหน เกิดการกลั่นแกล้งในระยะเวลาเท่าไร รูปแบบของการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์เป็นแบบไหน และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กอันเนื่องมาจากการประสบการณการกลั่นแกล้งครั้งนั้นเป็นอย่างไร⁴⁰ ซึ่งการรวบรวมข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้พยาบาลสามารถประเมินความรุนแรงของปัญหา ก่อนทำการวางแผนการพยาบาลรายกรณีได้อย่างเหมาะสม

2) การวางแผนการพยาบาลและการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการประสานงานกับเด็ก โรงเรียนและผู้ปกครองในการร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่าง

เหมาะสม พยาบาลอาจใช้วิธีการให้ความรู้แก่เด็ก โรงเรียน และครอบครัว เพื่อชี้ให้เด็ก โรงเรียน และผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาและความรุนแรงจากการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ เพราะการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์มีความรุนแรงมากขึ้นเพราะส่งผลให้มีการฆ่าตัวตายในเด็ก จึงเป็นปัญหาที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างมาก พยาบาลจึงควรให้ความช่วยเหลือในการประสานงานระหว่างนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งก็จะช่วยลดปัญหาการฆ่าตัวตายของเด็กนักเรียนได้อีกด้วย⁴¹ ซึ่งในบทบาทของผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูงสาขาการพยาบาลจิตเวชเกี่ยวกับการจัดการปัญหาการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ในเด็กและวัยรุ่น นอกเหนือจากบทบาทของพยาบาลที่ประจำการในโรงเรียน ได้แก่ การค้นหาปัญหาทางด้านสุขภาพจิตในกลุ่มเด็กและวัยรุ่น ตลอดจนครอบครัวที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์แล้ว ผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูงสาขาการพยาบาลจิตเวชมีบทบาทในการเป็นต้นแบบที่ดี เช่น การเป็นตัวอย่างในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างถูกต้อง การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิ เช่น การให้ความช่วยเหลือเมื่อพบว่า มีปัญหาการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ในเด็ก และการทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเมื่อพบว่าเด็กไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งบทความนี้สะท้อนให้เห็นว่าพยาบาลที่ให้การดูแลเด็กเหล่านี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียอดความรู้เกี่ยวกับปฏิบัติการการเกิดการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ ผลกระทบทางด้านจิตใจและอารมณ์ของผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ อีกทั้งการปฏิบัติการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรทราบถึงกฎหมายเพื่อใช้ในการพิทักษ์สิทธิให้แก่เด็กและวัยรุ่น ตลอดจนครอบครัวของผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง⁴² ก็จะช่วยรักษาอาการทางจิตใจและอารมณ์ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ได้อีกด้วย

บทสรุป

การถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ในเด็กส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการเรียนของเด็ก เช่น มีภาวะสุขภาพต่ำ เกิดความเครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า เสี่ยงต่อการทำร้ายตัวเองและฆ่าตัวตาย ตลอดจนผลการเรียนไม่ดี ซึ่งในปัจจุบันเด็กไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์มากขึ้นจึงมีโอกาสดูถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์เพิ่มขึ้นเช่นกัน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว พยาบาลควรทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างเด็ก ครอบครัวและโรงเรียน โดยอธิบายให้ผู้ปกครองและครูเห็นความสำคัญของการให้ความรู้แก่เด็กเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสม การร่วมมือกันกำกับติดตาม และสังเกตพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กจะมีส่วนช่วยในการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ ทั้งยังสามารถป้องกันการเกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อเด็กในอนาคตได้อีกด้วย

References

1. Manivannan M, Jogalekar MP, Kavitha MS, Maran BAV, Gangadaran P. A mini-review on the effects of COVID-19 on younger individuals. *Experimental Biology and Medicine* 2021; 246(3): 293-7.
2. Sherin F, Gomathy S. A Mini-Review on Coronavirus Disease: A Novel Global Threat. *International Journal of Current Research and Review* 2020; 12: 46-51.
3. Rehman FU, Farih C, Anwar A, Shahzad N, Ahmad M, Mukhtar S, et al. Novel coronavirus disease (COVID-19) pandemic: A recent mini review. *Comput Struct Biotechnol J* 2021; 19: 612-23.
4. Jitsaeng K. Internet Use Behaviors of and Types of Internet Services Used by Secondary School Students in Khon Kaen Province. *Humanities and Social Sciences* 2013; 30(2), 217-42.
5. Wongkawprajug L, Thaweekoo T, Nintachan P. Relationship between Self- esteem and Depression and Internet addiction among Secondary School Student. *The Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health* 2021; 35(2): 95-112.
6. Electronic Transactions Development Agency. Thailand Interner User Behavior 2020. Bangkok: Electronic Transactions Development Agency; 2020.
7. Sittichai R, Smith PK. Information Technology Use and Cyberbullying Behavior in South Thailand: A Test of the Goldilocks Hypothesis. *Int J Environ Res Public Health* 2020; 17: 1-15.
8. Safaria T. Prevalence and Impact of Cyberbullying in a Sample of Indonesian Junior High School Students. *The Turkish Online Journal of Educational Technology* 2016; 15(1): 82-91.
9. Olenik-Shemesh D, HeimanT, Zuretz-Hannan M. Cyber-victimization among Children: Prevalence, Characteristics, Gender Differences and Links to Social Difficulties. *J Child Adolesc Behav* 2017; 5: 339.doi:10.4172/2375-4494.1000339.
10. Machimbarrena J, Garaigordobil M. Prevalence of Bullying and Cyberbullying in the Last Stage of Primary Education in the Basque Country. *Span J Psychol* 2018; 21: 1-10.
11. Chhabria MS, Rao A, Rao C, Somashekar AR. PrevalenceandFormsof Bullying Perpetrationand Victimization in Indian Adolescents. *Int J Med Public Health*2020;10(4): 213-6.
12. Sidera F, Serrat E, Collell J, Perpiñà G, Ortiz R, Rostan C. Bullying in Primary School Children: The Relationship between Victimization and Perceptionof Beinga Victim. *Int J Environ Res Public Health* 2020; 17: 1-17.
13. Sittichai R. Information Technology Behavior Cyberbullying in Thailand: Incidence and Predictors of Victimization and Cyber-Victimization. *Asian Social Science* 2014; 10(11): 132-40.
14. Boonchooduang N, Louthrenoo O, Charnsil C, Narkpongphun A. Cyberbullying and Emotional Behavioral Functioning Among Northern Thai Adolescents. *Biomed J Sci & Techn Res* 2019; 17(3): 12877-81.

15. Lertratthamrongkul W. Cyberbullying among Secondary School Students: Prevalence, Problem-solving and Risk Behaviors. *NEU ARJ* 2021; 11(1): 275-89.
16. Sitticha R, Tudkuea T. Cyberbullying Behavior among Youth in the Three Southern Border Provinces, Thailand. *ASJ-PSU* 2017; 28(1): 86-99.
17. Charoenwanit S. The Relationship of Cyber-bullying and Academic Achievement, General Health, and Depression in Adolescents in Thailand. *WJST* 2018;16: 231-41.
18. Kowalski RM, Limber SP. Psychological, physical, and academic correlates of cyberbullying and traditional bullying. *J Adolesc Health* 2013; 53(1): S13-20.
19. Goebert D, Else I, Matsu C, Chung-Do J, Chang JY. The impact of cyberbullying on substance use and mental health in a multiethnic sample. *Matern Child Health J* 2011; 15(8): 1282-6.
20. Peng Z, Klomek AB, Li L, Su X, Sillanmäki L, Chudal R, et al. Associations between Chinese adolescents subjected to traditional and cyber bullying and suicidal ideation, self-harm and suicide attempts. *BMC Psychiatry* 2019; 19: 1-8.
21. Sampasa-Kanyinga H, Roumeliotis P, Xu H. Associations between Cyberbullying and School Bullying Victimization and Suicidal Ideation, Plans and Attempts among Canadian Schoolchildren. *PLoS ONE* 2014; 9(7): e102145. doi.org/10.1371/journal.pone.0102145.
22. Hinduja S, Patchin JW. Connecting Adolescent Suicide to the Severity of Bullying and Cyberbullying. *J Sch Violence* 2018; 18(3): 333-46.
23. Baruah H, Dashora P, Parmar A. Impact of Cyberbullying on Psychological Health of Adolescents. *Int J Humanit Soc Sci* 2017; 6(4): 137-44.
24. Martínez-Monteagudo MC, Delgado B, Díaz-Herrero A, García-Fernández JM. Relationship between suicidal thinking, anxiety, depression and stress in university students who are victims of cyberbullying. *Psychiatry Res* 2020; 286: 1-6.
25. Chaisuwannarak K, Thommachot P. Factors Associated with Depression in Adolescents with Cyberbullying. *J Psychiatr Assoc Thailand* 2020; 65(2): 191-204.
26. Mitchell SM, Seegan PL, Roush JF, Brown SL, Sustaíta MA, Cukrowicz KC. Retrospective Cyberbullying and Suicide Ideation: The Mediating Roles of Depressive Symptoms, Perceived Burdensomeness, and Thwarted Belongingness. *Journal of Interpersonal Violence* 2018; 33: 2602-20.
27. Erdur-Baker O, Tanrıku I. Psychological consequences of cyber bullying experiences among Turkish secondary school children. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 2010; 2: 2771-6.
28. Mohammed Yousef WS, Bellamy A. The Impact of Cyberbullying on The Self-Esteem and Academic Functioning of Arab American Middle and High School Students. *Electronic J Res Educ Psychol* 2015; 13(3): 463-82.
29. Leung ANM, Wong N, Farver J. Cyberbullying in Hong Kong Chinese students: Life satisfaction, and the moderating role of friendship qualities on cyberbullying victimization and perpetration. *Pers Individ Differ* 2018; 133: 7-12
30. Arafat SMY. Bullying Among Child and Adolescents: A Short Review. *EC Psychology and Psychiatry* 2017; 1(6): 206-9.
31. Smith PK. Bullying: Definition, Types, Causes, Consequences, and Intervention. *Social and Personality Psychology Compass* 2016; 10(9): 519-32.
32. Gladden RM, Vivolo-Kantor AM, Hamburger ME, Lumpkin CD. Bullying Surveillance among Youths: Uniform Definitions for Public Health and Recommended Data Elements. Atlanta: The Centers for Disease Control and Prevention; 2014.

33. Shetgiri R. Bullying and Victimization Among Children. *Advances in Pediatrics* 2013; 60(1): 33-51.
34. Phungbangkruay J. Cyber Bullying Risk Perception and Problem Solving of Royal Thai Army Personnel. *CRMA Journal of Humanities and Social Science* 2020; 7(1): 21-36.
35. Child and Youth Media Institute. *Cyberbullying 3rd*. Pathumthani: Walk on Cloud Company Limited; 2020.
36. Cong TV, Ngoc NP, Weiss B, Luot NV, Dat NB. Definition and Characteristics of "Cyberbullying" among Vietnamese Students. *VNU Journal of Science: Education Research* 2018; 34(4): 1-10.
37. Faccio E, Iudici A, Costa N, Belloni E. Cyberbullying and Interventions Programs in School and Clinical Setting. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 2014; 122: 500-5.
38. Kularb P. The Promotion of Media, Information, and Digital Literacy for Children and Youth: Case Studies from South Korea, Singapore, and the United Kingdom. *Journal of Journalism* 2020; 13(2): 130-65.
39. Vaillancourt T, Faris R, Mishna F. Cyberbullying in Children and Youth: Implications for Health and Clinical Practice. *Pers Individ Differ* 2018; 133: 7-12
40. Espelage DL, Hong JS. Cyberbullying Prevention and Intervention Efforts: Current Knowledge and Future Directions. *The Canadian Journal of Psychiatry* 2017; 62(6): 374-80.
41. Kim J, Walsh E, Pike K, Thompson EA. Cyberbullying and Victimization and Youth Suicide Risk: The Buffering Effects of School Connectedness. *Pers Individ Differ* 2018; 133: 7-12